

LLASTIS

Llisterri especialment arrelat a Morella (rev. *Vallivana*, 1904, p.361: *eren* lloc de *ar*, tal com en els iberismes *Bisquert* / *Biscarni*. *Lestarre* NL basc de Sule (Maule-*Lestarre* = fr. *Mauléon-Licharre* (Bonaparte-Azkue).

ETIM. No és segur si és compost de LASTO o simple derivat, format amb el sufix *-arre*, *-arri*, comú al basc i al romànic: *Ginestarre*, *Coscunarre*, *Toscarri*, *Escalarre*, *Bonestarre*, etc. (*E.T.C.* I, 139, II, 31). Però no és menys fàcil que sigui compost amb (*b*)*arri* 'roc, pedra': <LASTO ARRI 'roquissar o pedregar del llastonar'. La vall de Llastarri està tota ella ericada de penyes. En el P. Basc hi ha *Lastarria* poblet agregat a Irangelua, prop de Guernica, on veiem l'afegit de l'article basc *-a*: per tant és el compost, i pot valer com indicatiu que també ho és el nom català.

Llastarri, V. apèndix a *Llastanosa*

LLASTIS

Manso de Lastis, mas antic del terme de Berga, documentat l'any 1239 (Miret, *TemplersH*, 195).

Carrer d'En Llàstics, en el barri de Sant Pere més Baix de Barcelona (ja a. 1793, Maldà, *Calaix de Sastre* II, 76).

ETIM. Deuen ser formes reduïdes de l'adjectiu erudit *elàstic*: *lasti*, a l'Edat Mitjana designava un instrument, entre altres, que s'usava com eina de sabateria o cordoneria (*DECat.* III, 264b1-33). J.F.C.

LLASTRA

La Llastra, partida del terme de Sueca (Rib. Baixa del Xúquer), que J. Coromines va recollir en les enquestes de l'*Onomasticon Cataloniae* (XIII, 15.17).

DERIVATS

Llastres de la Morta, a la Vall de Boí. Són uns grans espadats que ha de salvar el camí que ve de la Vall d'Aran entre l'Estany Travessani i el de Cavallers, aigües amunt de Caldes. Hi van trobar morta una dona malalta que provava d'arribar al Balneari. Per poc no ens hi troben morts al meu guia Escuder, i a mi, quan ens hi deturà tota una nit en un «cornàs» inundat una terrible tempestat de vents i llamps el 1977, baixant del cim del Montardo.

Barranquet de les Llastres, partida del terme de Vilacarle (Alta Ribagorça) (XIX, 15.17).

Llastra 'gran llosa', per a l'origen del qual veg. *DECat.* v, 89b60a10.

LLASTRES

Riu de mitjana importància, a les muntanyes del Coll de Balaguer, limítrof entre el Cp. de Tarr. i el

Baix Ebre, que desemboca a mar 10 k. al SO. de Cambrils, format per la confluència del riu de Vandellòs i el del Pratedip. Veg. detalls en Iglésies-Sant., Guies II; i Morera, *GGC*, Tarr.

5 *PRON.* riu *llastres*. 1934; i en les enqs. del Pratedip i Llaberia, 1955.

MENC. ANT. 1191: «rivo *Ullastre*» (Font Rius *C d.p.* §3, 97.5); 1460: «--- Vall de Lor ---Mas de Riudoms ---al riu *Ullastre*---» (Bru Borràs, *F. d'Hist. de Tivissa*, 181.6); 1660: les afrs. de Tivissa eren: «--- al torrent del riu de *Ollastre*» (Bru, *o.c.*).

I ja es troba en Estrabó, si bé aquest dóna 'Ολέαστρον com el nom d'una població, entre les πόλεις: Χερρόνησος, 'Ολέαστρον, Καρταλας que enumera junt amb el riu Ἰβηρος; Δερτώσσα (III 4.6 = ed. G. Budé II 2B6).

És clar, doncs, que parla de la zona de l'Ebre i Tortosa, però també es veu segur que el seu gr. 20 Χερρόνησος (=χερρόνησος) la traducció normal del ll. *paeninsula*, aquí ha de ser *Peníscola*, encara que sigui incert que per l'ignot Καρταλας entengui *Cambrils* o un lloc veí. Però, sobretot tenint en compte que en el seu text es produïren alteracions en l'ordre dels noms essent segura la identificació lingüística del seu Ολέαστρον amb OLEASTROS, ètomon del riu *Llastres*, no es pot dubtar raonablement que aquesta πόλις era a la desembocadura del riu Llastres.

L'ETIM. és, doncs, tan simple com segura. No sols aquell rodal sinó totes aquelles seques muntanyes de Vandellòs i del Coll de Balaguer, des del Barranc de Llèria i l'aguda punxa del Puntaire, fins a l'Ametlla i el Perelló, són plenes d'olivar magre; oliveres bordes, cat. *ullastre*, ll. OLEASTRUM. Que ha donat 35 força NLL catalans: els antics *Ullastre*, disfressat després en *Malastre* i *Bonastre*, al Baix Penedès, i al Vallès, els col.lectius OLEASTRUM >B. Emp. *Ullastret* i OLEASTRETULUM >*Ullastrell* prop de Terrassa. La o/u-etimològica que encara es conserva en les tres mencionades medievals, en la combinació *Riu-ullastres* s'ha fos amb la u del mot *riu* i ha quedat *Llastres*.

Sobre *Ullastre*, V. art. especial a la *U*.

LLATA

La Llata, partida del terme de la Tor de Querol (Alta Cerdanya) (XXII, 81.16).

50 *Les Llates*, partida del terme de Vallcebollera (Alta Cerdanya) XXIII, 24.24).

I el derivat *Laiè*, partida del terme de Canejan (Vall d'Aran) amb sufix *-e(r)*.

Ve de *lata* 'vara o bigueta prima i llarga', aquí aplicat a grups d'arbres de branquetes esprimatxades (verns, etc.) (*DECat.* v, 93a53-b1) J.F.C.